

Tað eydnaðist ekki altíð altjóða samfelagnum at finna loysn á áhaldandi mannarættindabrotum í 1996

Ársfrágreiðingin hjá Amnesty International greiðir frá mannarættindabrotum í 151 londum og økjum

Mannarættindi og alheims flóttafólkakreppan eru óloysiliga samantvunnin, sigur Amnesty International í dag, tá ið ársfrágreiðingin fyrj 1997 verður útgivin.

Ársfrágreiðingin, sum viðger mannarættindabrot í 151 londum og økjum í 1996, sigur frá misgerðum, framdar av stjórnnum og vápnadum andstøðubólkum. Misgerðir so sum ólóglig dráp, pínig, hvørvingar og fongsling av samvitskufangum.

Tað var ikki beinleiðis ábyrgdin hjá stjórnnum fyrj mannarættindabrotum í egnu londum, sum var orsøkin til ræðuliga flóttafólkastreymin, sum vit søu í 1996, segði Pierre Sané, aðalskrivarin í Amnesty International. Aðrar stjórnir birtu antin beinleiðis ella óbeinleiðis uppunðir bardagan, sum er atvoldin til mannarættindabrot í støðum sum Miðafrika, Afghanistan og Colombia, og so snúðu tey sær undan at taka ábyrgdina av tí syndarligu støðuni, tey völdu.

Alt fleiri stjórnir noktaðu eisini at gera sína skyldu: at verja milliónir av monnum, kvinnum og børnum, sum eru noydd at flyggja orsakað av støðuni í hesum londum. Tey lótu aftur landamørkini og noyddu túsundtals flóttafólk at venda aftur til livshættisligar umstøður, har trygd teirra var í vanda.

Flóttafólkakreppan í eystara partinum av Miðafrika var mest sjónliga ímyndin av, hvussu mannarættindabrot noyddu fólk at flyggja seinasta ár. Men heilt úr Colombia til Afghanistan vóru misbrot framd á politistøðum, í fangatippum og á gøtum, soleiðis at ósekir menn, ósekar kvinnur og ósek børn noyddust at liva í ótta fyrj lívi sínum.

Amnesty International veitti í 1996 prógv fyrj túsundtals úttanrættarligum avrættingum í minst 69 londum og túsundtals rættarligum avrættingum í minst 41 londum. Fleiri túsund samvitskufangar ella møguligir samvitskufangar vóru í fongsl í minst 94 londum. Felagsskapurin skrásetti mál um pínig ella ringa víðferð av fólk í minst 124 londum og hvørvingar í minst 39 londum, tó at Amnesty International heldur røttu tøluni vera nógv størri.

Hóast hetta hava stjórnir eisini í 1996 valt at víðgera sjúkueyðkennini heldur enn at gera nakað við orsøkina, sigur Pierre Sané, aðalskrivari í Amnesty International.

tað verður ongín endalig loysn á flóttafólkastreyminum, fyrr enn okkurt verður gjørt við sjálva orsøkina - óttan fyrj mannarættindabrotum.

Í 1998 verður 50 ára hald fyrj Heimsvirlýsing Sameindu Tjóða um mannarættindi. Tá ið okkara næsta ársfrágreiðing kemur út á sjálvum ársdegnum, ynskja vit at síggja, at stjórnirnar veruliga hava broytt politik og geva bindandi lyftu um mannarættindi komandi fimti árin.

Samandrættur um Europa

Í Europa komu framvegis fráboðanir um pínig, ringa víðferð og politihardskap. Í mongum førum vóru etniskir minnilutabólkar serliga í vanda. Lógarsett vernd fyrj flóttafólk og asylsøkjarar var framvegis ófullfíggið í summum londum í heimspartinum.

Uppundir valið í Albania í mai vóru mong av andstøðufólkunum og stuðlum, sum vóru handtikin av lögregluni, illa víðfarin. Í mongum førum høvdu tey verið við í friðarligum tiltøkum t.d. lutkið á flokksfundum, skrivað slagorð ella sett plakatar upp. Fleiri tíðindafólk vóru eisini handtikin og bukaði ella høt við rættarsøk.

Í Bosnia-Herzegovina vóru nógvir samvitskufangar fongslaðir í vikur ella mánaðar orsakað av teirra tjóðskapi. Burturflutt fólk og flóttafólk sluppu ikki at venda aftur ella at vitja heima, tí tey vóru áløpin, og húsin vóru sorlaði sundur og oyðiløgd.

Í Georgia vóru minst seks politiskir fangar dømdir eftir rættargongd, ið ikki lúkaði altjóða reglurnar fyrj rættvisari rættargongd. Sagt varð frá, at einir 200.000 etniskir georganarar, sum vóru burturfluttir undir stríðnum í nógv umtalaða Abkhazia økinum ikki sluppu at venda heimaftur orsakað av teirra etniska uppruna og politisku áskoðan.

Hernoktarar vóru framvegis fongslaðir í Russiska Samveldinum, og tað vóru nógvir fráboðanir um ringa víðferð í varðhaldi - etniskir minnilutabólkar vóru serliga illa víðfarin. Fangar, sum biðaðu eftir rættargongd, høvdu ræðuligar umstøður. Teir finga eina vanvirðisliga og ómenniskjaliga víðferð, sum stundum endaði við, at teir doyðu.

Í Turkalandi var torturur framhaldandi vanligur á

lögrelustøðunum og víðferð, at minst 11 fólk doyðu í varðhaldi. Fólk í hópatali vóru dripin í kurdisku landsynningsprovinsum. Illgruni er um, at tey vóru avrættaði uttan rættargongd. Vápnadur andstøðubólkar høvdu ábyrgdina av meira enn 40 drápum, framd við vilja ella tilvildarliga.

Úr Bulgaria vóru fleiri fráboðanir um fólk, ið vóru pínig og illa víðfarin av lögrelgunum, og øðrum embætismonnum innan lögákvældi. Flestu av offrunum vóru av Romafólkunum. Minst fimm fólk doyðu, tí tey vóru pínig ella illa víðfarin. Minst trý fólk doyðu, tí at lögrelgunum skutu eftir teimum.

Í Týsklandi vóru framhaldandi pástandir um, at lögrelgum fór illa við fremmandum, og ein kann- ing, ið varð umbiðin av innanríksmálaráðharranum fyrj teir 16 samveldisstátnir, kom við tí niðurstøðu, at misbrot framd av lögrelguni móti fremmandafólki

umfatað meira enn »bert nakrar fáar isoleraðar tilburðir«. Ein samsvarandi frágreiðing frá Amnesty International í 1995, varð víst aftur av teigri myndugleikunum.

Nakrir deyðstilburðir fóru fram undir nógv umtalaðum umstøðum í Stóra Bretlandi, og átalavard hvørki reist móti lögrelguni ella fangavörðunum í samband við mál undanfarna ár - teirra millum tvey mál, har niðurstøða nevninganna var ólóglig tráp. Amnesty International boðaði stjórnini frá, at felagsskapurin ber ótta fyrj fleiri greiningum í lógini frá 1996 um friðskjól og innflyting.

Í Jugoslavia vóru mong dømi um ringa víðferð og pínig, framd av lögrelguni. Flestu offri vóru etniskir alabanarar í Kosovo landspartinum. Frá apríl til oktober vóru níggju serbarar, teirra millum fimm lögrelgumenn, skotnir til deyðis, og ein felagsskapur, ið kallaði seg frælsisherurin í Kosovo, segði seg hava

ábyrgdina av tí. Myndugleikarnir svaraðu aftur við vittfevnandi tilvildarligum handtøkum av etniskum albanarum, fleiri teirra vóru illa víðfarin og seinni leyslatin uttan ákæru.

Samandrættur um Afrika

Í 1996 versnaði flóttafólkakreppan í Afrika, og serliga í eystara partinum av Miðafrika. Hóðráp, pínig, politiskur ófriður og hardskapur noyddu hundræðstundtals fólk at rýma heimani frá fyrj at leita sær trygd.

Í Burundi vóru meira enn tíggiutúsund óvápnadur sivilfólk dripin av trygdarliðum, av vápnadum Tutsi bólkum, sum hardust saman við stjórnarherinum, og av Hutu andstøðubólkum. Nógv vóru dripin bert orsakað av teirra etniska uppruna. Aftaná hernaðarkvetti í juli tók Major Pierre Buyoya øll politisk rættindi av, og teir næstu tveir mánaðarnar, segdu váttad tíðindi, at minst 10.000 fólk vóru dripin og nýtt lið av flóttafólki flyddi til grannalöndini.

Í Rwanda drap herurin hundræðtals sivilfólk, og bæði tilvildarliga og við vilja hildu vápnadur andstøðubólkar á at drepa óvápnadur sivilfólk, teirra millum bæði smábørn og pinkubørn. Við árslok vóru næstan 100.000 í varðhaldi, mong teirra uttan ákæru, samantrokkaði í yvirfyltum fangatippum. Tað víðferði, at mong doyðu. Hóast onkrar royndir vóru gjørdar at endurreisna rættarskipanina, vóru dómarar og ákærar ikki nógv væl útbúin og royndir, og bert 16 sakførar vóru verjar. Gongdin í teimum fyrstu rættarsøkunum móti teimum, ið vóru ákærd fyrj luttøku í fólkadrápinum, var klárt órættvís.

Í september og oktober, tá stríð brast á í eystara partinum av Zaire vóru meira enn ein millión av flóttafólki úr Rwanda og Burundi fangað ímillum vápnadan bardaga og hungur. Partar av vápnadum zairskum liðum luttøku í umfatandi ráni og mannarættindabrotum. Túsundtals óvápnadur flóttafólk og zairar vóru dripin av vápnadum bólkum innan AFDL (the Alliance of the Democratic Forces for the Liberation of Congo-Zaire). Amnesty International bað um, at altjóða samfelagið sendi umboð til Zaire, Burundi og Rwanda fyrj at verja sivilar borgarar, sum vóru í vanda, og fyrj at forða øllum

stjórnur í at flyta vápn til økj.

Í juli og august vóru 75.000 rwandisk flóttafólk í Burundi noydd aftur til Rwanda. Í november og desember vendu okkurt um 70.000 flóttafólk aftur til Rwanda og fleiri túsund aftur til Burundi, tí tey óttadust at verða dripin av vápnadum zairskum liðum og øðrum vápnadum bólkum. Í desember vóru tey flestu av teimum 540.000 rwandisk flóttafólkunum í Tanzania eisini noydd at venda aftur til Rwanda, eftir eini samtykt gjørd millum stjórnina í Tanzania og hákommissarinn fyrj flóttafólk í ST. Fleiri hundræðstundtals dripin av stjórnarherliðum.

Áhaldandi bardagin í Liberia hevði við sær hervittilg mannarættindabrot, framd av øllum partum í stríðnum. Hóast politisk framstig vóru gjørd til at stæða vápnadur bardøgum í Sierra Leone, vóru verjuleysir borgarar framhaldandi pínir og dripnir. Í Sudárafrika vóru minst 500 fólk dripin í politiskum ófriði og KwaZuluNata og í apríl fór ein nevnd kallað

»Nevndin fyrj sannleika og semju« undir almennar hoyringar um fortíðar mannarættindabrot.

Í Nigeria vóru mangir samvitskufangar og týðandi mannarættindafólk framhaldandi hildin í fongsl undir ótespiligum fongsls- víðurskiftum. Hóast altjóða øsingarrópið aftaná at Ken Saro-Wiwa og 8 onnur vóru avrættaði í november í 1995, eydnaðist ikki stjórnini at stæða mannarættindabrotunum ella at seta rættartrygdina í gildi aftur.

Senegal fylgdi tilráðingunum frá ST nevndini móti torturi í sína lógávu. Í Kenya var leiðarin fyrj eini mannarættindafelagsskapin dripin undir misteinkilgum umstøðum. Minst 63 fólk vóru dømd til deyðis og meira enn 739 vóru undir deydadómi, men ongin avrætting var fráboðað. Í langa borgarakrignum í Sudan avrættaði stjórnarherurin hundræðtals sivilfólk uttan rættarsøk, og flutti burtur børn í hópatali. Uttanfyrj krígsókið vóru hundræðtals politiskir andstøðufólk handtikin, og fráboðanir eru eisini um tortur.